

A Fővárosi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bihari Krisztina ügyvéd) által képviselt felperes neve(**felperes címe**) felperesnek - a Sulyok és Ádám Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Horváth Tamás Lajos ügyvéd) által képviselt alperes neve(**alperes címe**) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Budapest Környéki Törvényszék 2020. október 20. napján meghozott 13.G.40.228/2020/10. számú rész- és közbenső ítélete ellen az alperes részéről 11. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét akként változtatja meg, hogy a felek között 2008. május 14. napján létrejött ... számú kölcsönszerződést érvényessé nyilvánítja úgy, hogy az ügyleti kamat szerződéskötéskori mértékét 21,31%-ban határozza meg.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 86.100 (nyolcvanhatezer-száz) forint másodfokú perköltséget.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében az alperessel 2008. május 14. napján megkötött gépjárművásárlási célú kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását, jogkövetkezményként pedig a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte évi 21,31%-os induló ügyleti kamattal és a folyósítási árfolyamhoz képest 20%-kal magasabb maximált árfolyammal, aminek folytán kérte az alperes kötelezését 1.792.777 forint túlfizetés visszatérítésére. Ezen felül kérte az alperes kötelezését a kölcsönből finanszírozott gépjármű törzskönyvének kiadására, valamint az alperes opciós jog törléséhez való hozzájáruló nyilatkozatának bírósági ítélettel való pótlását. Érvénytelenségi okként elsődlegesen a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés b) és c) pontját jelölte meg, mert a szerződés nem tartalmazza az ügyleti kamatot százalékos mértékben, valamint az összes költséget és díjat, hiszen a törlesztőrészletbe beépített biztosítási díj százalékos mértéke a szerződésből nem állapítható meg. Másodsorban az árfolyamváltozásból eredő kockázatot korlátlanul a felperesre hárító szerződési feltételnek az elégtelen tájékoztatásból fakadó tisztességtelenségére hivatkozott, ami a főszolgáltatást meghatározó szerződési kikötésként a teljes szerződés érvénytelenségét eredményezi. Álláspontja szerint a szerződés kockázatfeltárást nem tartalmaz és az alperes a szerződés megkötését megelőzően sem tájékoztatta a jogügylet kockázatairól. Az adott tájékoztatás nem elégíti ki a 6/2013. számú Polgári jogegységi határozatban, a 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatban, valamint az Európai

Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) előzetes döntéshozatali ítéleteiben meghatározott elvárásokat, mert a devizaalapúságra utaló szerződési feltételek egyikéből sem állapítható meg az árfolyamváltozás törlesztőrészlet összegére gyakorolt hatása, nevezetesen az, hogy ennek következtében a törlesztőrészlet korlátozás nélkül emelkedhet, valamint, hogy az árfolyamváltozás valós és az a futamidő alatt is bekövetkezhet. Hivatkozott arra, hogy az Üzletszabályzat devizaalapúságra utaló I.22-I.24. pontja és az I.25/b) pontja olyan, az általánostól eltérő speciális rendelkezéseket tartalmaz, amire külön fel kellett volna hívni a fogyasztó felperes figyelmét.

Az alperes azt nem tette vitássá, hogy a szerződés nem foglalja magába az ügyleti kamatot százalékos mértékben kifejezve, jöllehet az Üzletszabályzat IV.4. pontja a kamatszámítás módját meghatározza. Álláspontja szerint mindez csupán a szerződés „formai semmisségét” eredményezi, ami a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 237. § (2) bekezdése alapján kiküszöbölhető, így maga is kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását azzal, hogy a bíróság az ügyleti kamat mértékét évi 21,31%-ban határozza meg. Ezt meghaladóan azonban a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte. Álláspontja szerint az Üzletszabályzat I.26., I.32. és V.7. pontja a hirdetményre utalással tartalmazza a szerződéssel kapcsolatos valamennyi díj, illetve költség meghatározását. A felperesnek a devizaalapúságról már a finanszírozási kérelemben közölt adatok alapján tudomása volt, aminek alapján arra is nyilatkoznia kellett, hogy normál devizakonstrukciót, vagy havi fix konstrukciót választ, amiből az utóbbit választotta. A felperes a szerződés aláírásával kijelentette, hogy az egyedi szerződésben és az Üzletszabályzatban foglaltakat megismerte, megértette és azokat magára nézve kötelezőnek ismerte el. Az Üzletszabályzat I.6., I.17., I.22., I.24., I.25. pontjából a felperes számára gondos átolvasás és megfelelő értelmezés mellett egyértelműnek kellett lenni, hogy az ügylet árfolyamkockázattal jár. Az Üzletszabályzat V.6. pontja szerint a felperes kifejezetten vállalta az árfolyamváltozásból eredő kockázatokat, aminek kiterhelésére az Üzletszabályzat IV.6. pontja tartalmaz rendelkezést, mértéke pedig az I.25/b) pontban szerepel. Az említett szerződési feltételek nem minősülnek a szokásos szerződési gyakorlattól eltérőnek, így külön figyelemfelhívási kötelezettsége nem volt. A felperes megfelelően gondos eljárás esetén alappal nem gondolhatta azt, hogy az árfolyamkockázat nem valós vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli. A törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződés önálló biztosítéka, így az nem függ a vételi jog fennállásától, s miután a szerződés 2015. június 17-i felmondása folytán a felperesnek 8.514.680 forint tartozása áll fenn, nem köteles a törzskönyv kiadására.

Az elsőfokú bíróság a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása és érvényessé nyilvánítása körében a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 213. § (2) és (3) bekezdése alapján rész- és közbenső ítélettel határozott, és megállapította, hogy a peres felek között 2008. május 14. napján létrejött számú kölcsönszerződés érvénytelen. A bíróság a szerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy az ügyleti kamat szerződéskötéskori mértékét 21,31%-ban határozta meg, a felperest terhelő HUF/CHF árfolyamot pedig 195,5 forintban maximálta és mentesítette a felperest az árfolyamváltozás ezt meghaladó részének viselése alól.

Döntését azzal indokolta, hogy a peres felek közötti kölcsönszerződés fogyasztói szerződésnek minősül, ami az alperes által sem vitatottan nem tartalmazza az ügyleti kamat éves százalékos mértékét, ezért a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján semmis. Ezt meghaladóan azonban a Hpt.-re alapított további érvénytelenségi okot nem látta fennállónak, mert az egyedi szerződés százalékos mértékben tartalmazza a teljes hiteldíjmutatót, az üzletszabályzat I.26. pontja a szerződéssel kapcsolatos díj-, illetve költségek meghatározását, az V.7. pont pedig azok mértékét a

hirdetményre utalással határozza meg. A biztosításra vonatkozó megállapodás szerint pedig az alperes a biztosítási díjat a teljes futamidőre egyenlő részletekre elosztva a törlesztőrészletben érvényesíti.

Az árfolyamkockázat viselését a felperesre hárító szerződési feltétel tisztességtelenségének vizsgálata körében abból indult ki, hogy az üzletszabályzat erre vonatkozó V.6. pontja egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltételnek minősül, amire a Ptk. 209. § (1) bekezdése irányadó. Az egyedi szerződésben a mértékadó devizanem: CHF kikötés, továbbá a felperes által választott kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolási mód és a normál devizaalapú finanszírozás megjelölés utal a szerződés devizaalapúságára, egyébként a kölcsön összege a törlesztőrészletek mértéke és az összes törlesztőrészlet is forintban van meghatározva. A szerződés részét képező Üzletszabályzat I.6., I.17., I.18., I.22-I.25. pontja és az V.6. pont is a devizaalapúságra utal, amely utóbbi szerint a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatot. Az előbbi szerződéses rendelkezésekből az elsőfokú bíróság álláspontja szerint meg lehet állapítani, hogy a szerződés devizaszerződésnek minősül, hiszen a kölcsön fizetése forintban, míg nyilvántartása svájci frankban történik, ami a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 1. pontja értelmében a devizaszerződések ismérve. Az Üzletszabályzat V.6. pontja telepíti az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettséget a felperesre, ami szerint az árfolyamváltozás kockázatát kizárólagosan és korlátlanul a felperes viseli. E feltétel tisztességtelenségét az erről adott és az alperest a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése szerint terhelő tájékoztatás világossága és érthetősége szempontjából vizsgálta, aminek bizonyítására a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdése szerint az alperes volt köteles. Miután külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült, a szerződés rendelkezései és az alperes képviselőjében eljáró ügynök tanúvallomása alapján foglalt állást az előbbi kérdésben. A felperes előadása szerint az alperes képviselőjében eljáró ügyletkötőtől olyan tartalmú tájékoztatást kapott, hogy a devizaalapú szerződés a forintszerződésnél kedvezőbb számára, és hogy a kamat, illetve a törlesztőrészletek csak kis mértékben változhatnak. Ehhez képest az alperes képviselőjében eljáró tanú tanúvallomásából kitűnően a perbeli időszakban még nem adtak részletes tájékoztatást a devizakölcsön kockázatáról, ez csak egy-két évvel később lett bevett szokás, mert a perbeli időszakban az árfolyamváltozás jelentős mértékére senki nem gondolt. Az Üzletszabályzat V.6. pontja az árfolyamkockázat telepítését fogalmazza meg, nem részletezi azonban, hogy ennek milyen gazdasági következményei lehetnek, milyen hatással lehet a felperest terhelő kötelezettségekre és az sem következtethető ki belőle, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa. A tájékoztatásból nem tűnik ki, hogy az árfolyamváltozás hatására a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül megemelkedhet és az sem, hogy az árfolyamváltozás iránya és mértéke előre nem állapítható meg, annak nincs felső határa. Ebből az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a tájékoztatás nem felel meg a jogszabályban és a joggyakorlatban, különösen a 2/2014. Polgári jogegységi határozatban foglalt követelményeknek. A tájékoztatás elmaradása miatt a felperes alappal gondolhatta, hogy az árfolyamváltozás őt csak korlátozott mértékben terheli, ezért a kölcsönszerződésnek az árfolyamváltozás kockázatát korlátlanul a felperesre hárító feltétele a Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján tisztességtelen, s miután ez főszolgáltatásnak minősülő szerződéses rendelkezés, az érvénytelensége a Ptk. 239. § (2) bekezdése alapján a teljes kölcsönszerződés érvénytelenségét eredményezi.

A jogkövetkezmények alkalmazása körében az elsőfokú bíróság a peres felek egyező kérelme alapján a szerződést érvényessé nyilvánította, az ügyleti kamat éves százalékos mértékének a felek egyező kérelmében foglalt meghatározásával. Az árfolyamkockázat következményeinek viselése

körében abból indult ki, hogy az erre vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelensége a szerződés devizaalapúságát nem szünteti meg, a bíróságnak a felborult értékegyensúlyt kell helyreállítania, aminek körében mérlegeléssel kell állást foglalni abban a kérdésben, hogy a felperes az árfolyamkockázatból eredően milyen mértékű fizetési kötelezettség viselésére köteles, hiszen a jelentős egyenlőtlenség csak a konkrét szerződés tekintetében vizsgálható. A svájci frank hitel esetén az MNB nem határozott meg sem irányadó forint középárfolyamot, sem pedig intervenció sávokat, azonban a felperesnek, mint átlagfogyasztónak azt mindenképpen fel kellett ismernie, hogy a devizaalapúságból következően, valamint a forint és a svájci frank inflációjának különbségéből adódóan az árfolyamok változhatnak. Az adott kölcsön esetén kiinduló pont lehet a lakóingatlanok kényszerértékesítésének rendjéről szóló 2011. évi LXXV. törvény 1. § (2) bekezdésében meghatározott 180 HUF/CHF árfolyam, azonban a bíróságnak emellett figyelemmel kellett lennie a szerződés rendelkezéseire is. Az Üzletszabályzat I.23. pontja pedig rendkívüli árfolyameseménynek a 25% feletti árfolyamváltozást tekintette, amely szerződési feltétel azt világossá tette a felperes számára, hogy az árfolyamváltozás akár 25%-ot meghaladó mértékű is lehet. Minderre figyelemmel az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a szerződéskötés kori árfolyamhoz képest 30%-os mértékű árfolyamkockázatot köteles a felperes viselni, mert az ezt meghaladó mértékű árfolyamkockázat jelent a felek viszonyában olyan mértékű jelentős érdekegyensúly-vesztést, aminek kiküszöbölése indokolt. A szerződéskötés kori árfolyam mértékét a bíróság az alperes felperes által nem vitatott számítása alapján határozta meg 159,39 HUF/CHF összegben, amiből kiindulva állapította meg a felperest maximálisan terhelő árfolyam mértékét.

Az alperes a Pf.6. sorszámú végzésre figyelemmel pontosított fellebbezésében elsődlegesen kérte az elsőfokú rész- és közbenső ítélet részbeni megváltoztatását és az árfolyamkockázat tisztességtelenségére alapított érvénytelenségi kereset elutasítását, míg másodlagos fellebbezési kérelme a rész- és közbenső ítélet Pp. 252. § (2) és (3) bekezdése alapján való hatályon kívül helyezésére irányult. Fellebbezését azzal indokolta, hogy az elsőfokú bíróság iratellenesen, illetve hiányosan megállapított tényállásból a Pp. 206. § (1) bekezdését sértő mérlegeléssel a Ptk. 209. § (1), (2) és (4) bekezdését, 209/A. § (2) bekezdését, 237. § (2) bekezdését és a 6/2013. számú Polgári jogegységi határozatban foglaltakat sértő helytelen következtetésre jutott és az indokolási kötelezettségének sem tett eleget. Az elsőfokú bíróság a Ptk. 209. § (2) bekezdésében foglaltakkal szemben nem vizsgálta a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, ami a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét és az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel és más szerződésekkel való kapcsolatát sem vette figyelembe. Nem mérlegelte azt a körülményt, hogy a felperes már a perbelit megelőzően 2004. évben is kötött az alperessel devizaalapú szerződést, aminek alapján tisztában volt az ilyen típusú szerződés kockázataival. Az elsőfokú bíróság azt sem vizsgálta és értékelte, hogy a felek a perbeli szerződést kifejezetten az árfolyamváltozás miatt megnövekedett fizetési terhek miatt módosították 2010 októberében, így amennyiben nem is volt megfelelő a szerződésben az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás, az ebből eredő esetleges érvénytelenségi okot - ahogy azt az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pontja is tartalmazza - a felek a 2010. októberi szerződésmódosítással kiküszöbölték, megerősítve a létrejött szerződést. Az elsőfokú bíróság nem adta indokát annak, hogy az említett körülményeknek, különösen a konvalidálódásnak miért nem tulajdonított jelentőséget, illetve azt miért nem találta bizonyítottnak. A Fővárosi Ítéltábla IH 2018.137. számon közzétett eseti döntésére utalással arra is hivatkozott, hogy nem felel meg a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének a devizaalapú szerződés közös megegyezéssel való módosítását követően a keresetet arra alapítani, hogy a módosítás előtti eredeti szerződés teljesen, vagy részlegesen érvénytelen.

Érvelése szerint nem egyértelmű az elsőfokú bíróság által megállapított 30%-os kockázatviselési maximum, hiszen az Üzletszabályzat I.23. pontja alapján nyilvánvaló volt a felperes számára, hogy az árfolyam akár szélsőséges mértékben is változhat, a kockázatviselésnek nincs felső határa, amihez képest az elsőfokú bíróság nem adta indokát annak, hogy a szerződési feltételben írt 25%-hoz képest miért csak további 5%-ot kellene viselnie az árfolyamváltozásból a felperesnek. Az Üzletszabályzat említett rendelkezéséből kiindulva az alperes szerint a 25% feletti részt kellett volna még 25-30%-kal növelni, így a felek fele-fele arányban viselnék az árfolyamváltozásból eredő kockázatot. Kiemelte, hogy a PK 167. számú állásfoglalás szerint csak a 30-50%-ot meghaladó értékaránytalanság minősülhet feltűnően nagyknak, továbbá, hogy a 2015. évi CXLV. törvény (a továbbiakban: DH7 törvény) 12. § (1) bekezdésében rögzített 287,22 HUF/CHF árfolyamon kellett a pénzügyi intézményeknek forintosítaniuk a devizahiteleket és el kellett engedniük az említett árfolyam, valamint a jelzálog kölcsöntartozások forintosítása során alkalmazott 256,47 HUF/CHF árfolyam közötti különbözetet a fogyasztókkal szemben fennálló követelésből. Az említett jogszabályi rendelkezésből is az következik, hogy a felperes 256,47 HUF/CHF maximált árfolyam eléréséig jogszerűen kötelezhető az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettség viselésére. Ehhez képest az elsőfokú bíróság által meghatározott 195,5 HUF/CHF árfolyam alaptalan, azzal a felperes jogalap nélkül gazdagodik, ami ellentétes az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 8. pontjában az érvényessé nyilvánítás esetére is kifejtett azon elvvel, miszerint a bíróságnak arra kell törekednie, hogy a már teljesített szolgáltatással egyenértékű ellenszolgáltatást rendeljen el, és figyelemmel kell lennie arra, hogy egyik fél se kerüljön kedvezőbb helyzetbe annál, mintha eleve érvényes szerződést kötött volna.

A felperes fellebbezési ellenkérelme - tartalmilag - elsődlegesen az elsőfokú rész- és közbenső ítélet helybenhagyására, másodlagosan pedig a fellebbezésben írtaknak részben megfelelően a határozatból a maximált árfolyamra vonatkozó rendelkezés mellőzésére irányult. Megjegyezte, hogy a fellebbezés érdemi elbírálásra alkalmatlan, mert az elsőfokú határozat kereset teljes elutasításával való megváltoztatásának nincs helye, hiszen a szerződés érvénytelenségét és annak az ügyleti kamat meghatározásával való érvényessé nyilvánítását egyik fél sem támadta, így az elsőfokú határozat ebben a részében jogerős. Álláspontja szerint az alperes a szerződésmódosításból és a hivatkozott eseti döntésből téves következtetést von le a fellebbezésében, mert a 2010. október 28-i szerződésmódosítás csupán annak megerősítése, hogy kizárólag a havi törlesztőrészekkel tartozik az alperes felé, nem pedig annak, hogy árfolyamkülönbséggel terhelt fizetési kötelezettsége van. A szerződésmódosítás tehát éppen azt a felperesi hivatkozást erősíti, hogy az alperes nem kérhet több és magasabb összegű törlesztőrészt, mint amit az eredeti egyedi szerződésben megállapítottak. Kiemelte, hogy a keresetében elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a perbeli szerződés forintalapú szerződés és értelmezése szerint az elsőfokú bíróság is arra a következtetésre jutott, hogy az nem devizaalapú, hiszen árfolyamkockázati tájékoztatás nem volt, az Üzletszabályzat V.6. pontja csak kockázattelepítésnek tekintendő. A 93/13/EGK irányelvből és a 87/102/EGK irányelvből, valamint az azt értelmező és a tagállami bíróságok számára kötelező EUB döntésekből az következik, hogy a fogyasztónak a neki átadott írásba foglalt, az ő adatait rögzítő szerződésből kell megismernie az általa kötött ügylet költségekké összefüggő valamennyi lényeges, a fizetési kötelezettségét befolyásoló elemét. Ahogy azt az EUB C-42/15. számú Home Credit Slovakia a.s. ítéletében kifejtette: a fogyasztó számára lehetővé kell tenni, hogy a szerződés lényeges tartalmát nehézség nélkül beazonosítsa. Ezt a követelményt a perbeli szerződés nem elégíti ki, mert az egyedi rész nem tartalmaz olyan kereszthivatkozásokat, amelyekből beazonosíthatóak lennének az Üzletszabályzat adott szerződés részét képező feltételei, így a szerződés lényeges tartalma számára

nem volt megállapítható. Az egyedi szerződés nem tükrözi az ügylet devizaalapúságát, ezért a 93/13/EGK irányelv 5. cikkére és a Ptk. 207. § (2) bekezdésére figyelemmel a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezéssel csak az egyedi szerződésből következő fizetési kötelezettsége van, azaz összesen 10.428.348 forint megfizetése terheli, amiből 9.686.163 forintot már teljesített, így az alperes felé 742.185 forinttal tartozik.

Az alperes Pf.7. sorszámú beadványában a Fővárosi Ítéltábla eseti döntésére hivatkozva kiemelte, hogy az ítélezési gyakorlatból következően a felek között létrejött szerződés és Üzletszabályzat értelmezése alapján a felperesnek fel kellett ismerni a szerződés devizajellegét és ebből adódóan az árfolyamváltozásból fakadó fizetési kötelezettségét, vagyis azt, hogy a szerződés nem forintalapú, így az árfolyamváltozás őt terheli.

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletét teljes terjedelmében bírálta felül, mert annak nem volt a Pp. 228. § (4) bekezdése szerint elsőfokon jogerőre emelkedett rendelkezése. A felperes a fellebbezési ellenkérelmében erre tévesen hivatkozott, ugyanis végleges keresetében az egész szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte két okból, a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontja miatt, valamint a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésére utalva azért, mert álláspontja szerint az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás nem volt megfelelő, emiatt az árfolyamkockázat viselését a felperesre hárító feltétel tisztességtelen és az egész szerződés érvénytelen. Jogkövetkezményként érvényessé nyilvánítást kért úgy, hogy a bíróság tüntesse fel a kezdő ügyleti kamat éves százalékos mértékét a szerződésben és a folyósításkori árfolyamhoz képest ennél 20%-kal magasabb maximált árfolyamot határozzon meg és túlfizetésként 1.792.777 forint visszafizetésére kérte kötelezni az alperest. A kereset szerinti jogkövetkezmény tehát érvényessé nyilvánítás lett volna, ami a bíróság konstitutív, az eredeti szerződést kiegészítő és módosító döntése és annak ellenére, hogy a felperes két érdeksérelem miatti érvénytelenségi ok kiküszöbölését kérte (kiegészítéssel, illetve maximált árfolyam alkalmazással), az érvényessé nyilvánító döntés egységes döntés, amely részben nem tud jogerőre emelkedni, hiszen egy perben egy szerződést csak egyszer lehet érvényessé nyilvánítani. Ezért nem lehet helytálló az a felperesi értelmezés, hogy mivel az alperes a szerződés kamattal való kiegészítését nem fellebbezte, az érvényessé nyilvánítás a kamat meghatározására vonatkozó részében jogerős, viszont az árfolyamkockázattal kapcsolatos érvényessé nyilvánító döntés önállóan is lehet a másodfokú eljárás tárgya. Az érvényessé nyilvánítást tehát egységes egészként kell felfogni, az a kamatra vonatkozó részében önállóan nem tud jogerőre emelkedni.

Az alperes fellebbezésében nem az érvénytelenség körében való részítélet hozatalát, hanem a határozat közbenső ítéleti részét, a Pf.6. sorszámú hiánypótlási felhívásra adott nyilatkozata alapján azt kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság az érvénytelenséget a felperes által állított két okból is megállapította, holott az szerinte csak az egyik okból, az ügyleti kamat százalékos mértékének meghatározatlansága miatt áll fenn.

Ezért fellebbezési korlátot jelentett [Pp. 253. § (3) bekezdés], hogy egyik fél sem vitatta és az alperes nem is fellebbezte a szerződés Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján fennálló érvénytelenségét és ennek jogkövetkezményeként a szerződés ügyleti kamattal való kiegészítését. Ekként tehát az ítéltábla a fellebbezés korlátaira tekintettel ezt az érvénytelenségi okot és az abból levont jogkövetkezményt nem érinthette. A felperes fellebbezési ellenkérelmében foglalt, az elsőfokú határozat rendelkező részének megváltoztatása iránti kérelme fellebbezés hiányában nem volt teljesíthető, a szerződés jellegét, nevezetesen, hogy a felek devizaalapon szerződtek vagy sem és az Üzletszabályzat szerződés részévé válását azonban ettől függetlenül is vizsgálni kellett.

Az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezésének sem a Pp. 252. § (2), sem pedig (3) bekezdésében meghatározott feltételei nem álltak fenn, mert az elsőfokú bíróság eljárási szabályt nem sértett, az indokolási kötelezettségének a szükséges mértékben eleget tett, további bizonyítás lefolytatására pedig nem volt szükség és lehetőség, hiszen az alperesnek az elsőfokú eljárásban az érvénytelenség körében nem volt fenntartott és nem teljesített bizonyítási indítványa.

Az ítéletábra az érdemi felülbírálat körében az alperes fellebbezését az árfolyamkockázat viselési kötelezettséggel összefüggő feltételről hozott döntés kapcsán a fellebbezésben felhozottaktól eltérő okból, de alaposnak találta az alábbiak szerint.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az alperes alaptalanul kifogásolta a fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe és nem értékelte, hogy a felperes már korábban is kötött devizaalapú szerződéseket. Ezzel szemben a felperes a 2018. november 5. napján megtartott tárgyaláson azt adta elő, hogy a perbeli volt az alperessel kötött negyedik kölcsönszerződése, de a korábbiak mind forintalapúak voltak (12. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal). A felperes jegyzőkönyvbe foglalt előadására az alperes a 13. sorszámú beadványában nyilatkozott (13. sorszámú beadvány 5. pontja), de nem tette vitássá a felperes előadásában foglaltakat annyiban, hogy a korábbi szerződéseik forintszerződések voltak. Ehhez képest a másodfokú eljárásban a korábbi devizaalapú szerződésekre való alperesi hivatkozás olyan új tényállításának minősül, amire a másodfokú eljárásban a Pp. 235. § (1) bekezdése alapján nincs lehetőség, ezért azt figyelmen kívül kellett hagyni.

Az ítéletábra nem osztotta az alperesnek azt a hivatkozását sem, hogy a 2010. október 28-i szerződésmódosítás a konvalidáció és a joggyakorlás meg nem engedett módja miatt kizárná a felperes árfolyamkockázattal kapcsolatos perbeli igényének érvényesítését. Az említett módosítás ugyanis módosítási díj felszámítása ellenében és további 1% kamatfelár kikötése mellett történt és éppen az árfolyamkockázatból eredő alperesi követelés okozta felperesi fizetési nehézségeket kívánta orvosolni anélkül, hogy az árfolyamkockázatot bármilyen módon korlátozta vagy kiküszöbölte volna a szerződésből. A szerződésmódosítás mindössze arról szólt, hogy a felek a normál devizakonstrukcióról áttértek a fix devizakonstrukcióra, de a felperes árfolyamváltozásból eredő korlátlan fizetési kötelezettsége ez után is fennmaradt. A szerződés módosítása tehát adott esetben nem jelentette akadályát a felperes igényérvényesítésének.

Ezt követően az ítéletábra elsőként azt vizsgálta, hogy mi volt a felek által megkötött szerződés tartalma, devizaalapú szerződést kötöttek-e, vagy sem. Az elsőfokú bíróság a szerződés egyedi részében foglalt kikötésekből és az Üzletszabályzatból jutott arra a következtetésre, hogy a felek devizaalapon szerződtek, de indokolás nélkül fogadta el, hogy az Üzletszabályzat a szerződés részévé vált. A felek között abban egyébként nem volt vita, hogy a szerződésük akkor minősül devizaalapú szerződésnek, ha az Üzletszabályzat valóban a szerződés részévé vált, mert az alperes saját előadása szerint is az Üzletszabályzatban vannak azok a fogalommeghatározások, illetve konstrukció leírások, amelyből az következik, hogy a felperesnek lehet a számára kedvezőtlen árfolyamváltozásból következő fizetési kötelezettsége. Az ítéletábra csupán megjegyzi, hogy a szerződésből az is kiderül, hogy a felperes javára a forint árfolyamának erősödése sosem szolgálhat, hiszen az egyedi részben pontosan és összegszerűen meghatározott törlesztőrészek nem csökkenhetnek, ami következik az Üzletszabályzat I.6. pontjából, ez ugyanis a normál devizakonstrukciót úgy határozza meg, hogy a kamatváltozás II-t a Hirdetmény szerint kell megfizetni. A megfizetni kifejezésből pedig a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint az

következik, hogy ezen a címen sohasem lehet kisebb a fizetési kötelezettség a szerződésben meghatározott törlesztőrészletnél, csak magasabb. Adott esetben azonban ennek kiemelt jelentősége nincs.

Az ítéltábla szerint az egyedi rész 7. pontjában használt utalásból, miszerint mértékadó devizanem: CHF és a 8. pontban írt kitételből, miszerint a kamatváltozás I. és a kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) a Hirdetmény szerint fizetendő, az Üzletszabályzat fogalommeghatározásai és konstrukció leírása nélkül nem következik a felek közötti szerződés devizaalapúsága.

Ezután azt kellett vizsgálni, hogy az egyedi szerződésnek részévé vált-e az Üzletszabályzat. A Ptk. 205/B. § (1) bekezdése szerint az általános szerződési feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje, és ha azt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta. Adott esetben az alperes a gépjármű hitelezési tevékenységére egy egységes Üzletszabályzatot alkotott, ami mind a forintalapú, mind pedig a devizaalapú szerződésekre ez utóbbi körben, mind a normál, mind pedig a fix konstrukcióra vonatkozó szabályok gyűjteményéből áll. Ezért elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy az ilyen tartalmú, azaz többféle típusú és konstrukciójú kölcsönre vonatkozó szabályok összességét magában foglaló Üzletszabályzat a szerződés részévé válhat-e akkor, ha az egyedi rész - mint adott esetben - nem tartalmaz egyetlen rendelkezést sem arról, hogy az Üzletszabályzat melyik része válik az adott szerződés részévé és ezt kikövetkeztetni sem lehet.

Az ítéltábla kiemeli, hogy a Ptk. 205/B. §-a az általános szerződési feltételről szól és az üzletszabályzat nem azonosítható az itt említett általános szerződési feltétellel, ami egyértelműen következik a Hpt. 203. § (1) bekezdés a) pontjából, ami úgy definiálja az üzletszabályzatot, hogy az az általános szerződési feltételeket is tartalmazza. A Ptk. említett rendelkezésében írt általános szerződési feltétel nem a feltétel kidolgozója által használt valamennyi, azonos típusú szerződésre vonatkozó szabályok gyűjteményét jelenti, hanem konkrét szerződési feltételeket. Ez az értelmezés következik a Ptk. 205/B. § (1) bekezdését módosító 2006. évi III. törvényhez fűzött miniszteri indokolásból, miszerint „az általános szerződési feltétel jelleg kikötésenként ítélandó meg olyankor, ha a több rendelkezést tartalmazó blanketta némelyik pontja a másik féllel történő megegyezés függvényében kerül meghatározásra.”, továbbá „... az általános szerződési feltétel támasztójának ilyen bizonyításhoz akkor fűződhet érdeke, ha az erre vonatkozóan meghatározott többletfeltételek teljesítése hiányában hivatkozik valamely általános szerződési feltételnek a szerződés részévé válására.” Az indokolásból is az következik, hogy a Ptk.-nak az a rendelkezése, hogy az általános szerződési feltétel a megismerés révén a szerződés részévé válik, az egyes konkrét szerződési feltételekre, nem pedig azoknak a gyűjteményére vonatkozik.

Az ítéltábla álláspontja szerint a perbelihez hasonló esetben, amikor különböző konstrukciókra vonatkozó szabályok gyűjteményéből áll össze az Üzletszabályzat, akkor van lehetővé téve az általános szerződési feltétel megismerése, ha az egyedi rész legalább utal arra, hogy az Üzletszabályzatnak melyek azok a rendelkezései, amelyek a konkrét megkötött szerződés részévé válnak. Fogalmilag is kizárt, hogy a többféle konstrukciót magába foglaló Üzletszabályzat a maga egészében a szerződés részévé váljon, hiszen a különböző konstrukcióra vonatkozó szabályok egyszerre a maguk összességében nem lehetnek részei a szerződésnek. A kölcsön általános definíciója természetesen minden egyes kölcsönre vonatkozik, de ha egy pénzintézet különböző konstrukciókat alakít ki, úgy mint forintalapú, devizaalapú, változó futamidejű, változó törlesztőrészletű konstrukció, akkor ezzel kifejezésre juttatja, hogy ezek nem ugyanolyan módon fizetendők vissza, ez esetben a konstrukcióhoz képest kell a szerződésnek a lényeges tartalmi

elemeket magában foglalni, mert olyan nem lehetséges, hogy a felek között létrejött a szerződés, de egy másik konstrukcióban. Nincs annak akadálya, hogy a különböző típusú konstrukcióra vonatkozó szabályok egy Üzletszabályzatban kerüljenek megfogalmazásra, ebben az esetben azonban az egyedi szerződésből egyértelműen és beazonosításra alkalmas módon ki kell tűnnie annak, hogy az Üzletszabályzat mely konkrét rendelkezései képezik részét a felek szerződésének. Amennyiben az egyedi szerződés ilyen kereszthivatkozásokat tartalmaz és a fogyasztóval szerződő fél lehetővé teszi az Üzletszabályzat megismerhetőségét, akkor az részévé válik a szerződésnek, adott esetben azonban nem ez a helyzet.

Az egyedi részben ugyanis egyáltalán nincs utalás arra, hogy az Üzletszabályzat mely rendelkezései azok, amelyek a megkötött szerződésre vonatkoznak és annak tartalmát alkotják. Nem elég a szerződésben kinyilvánítani, hogy az adós az Üzletszabályzatot megkapta és azt kötelezőnek fogadta el, ha nem tudható, hogy az Üzletszabályzat mely konkrét rendelkezései váltak részévé a szerződésnek. Egyébként az Európai Unió Bírósága a C-42/15. számú Home Credit Slovakia a.s. ítéletében éppen azt fejtette ki, hogy ugyan nem kell egy okiratnak tartalmaznia a kölcsönszerződés lényeges elemeit, de ha az több okiratba van foglalva, amelyek közül az egyik ráadásul - mint a perbeli esetben - különböző típusú szerződésekre vonatkozó általános szerződési feltételek gyűjteménye, akkor az a minimális elvárás, hogy lehetővé kell tenni a fogyasztó számára a szerződés lényeges tartalmának nehézség nélkül történő beazonosítását, azaz az egyedi részben kellenek olyan kereszthivatkozások, amelyek alapján az Üzletszabályzat szerződés részévé váló rendelkezései egyértelműen meghatározhatók, éppen azért, hogy a fogyasztó ne kerüljön olyan helyzetbe, hogy a többféle szerződésre vonatkozó Üzletszabályzataból neki kelljen megtalálni és kiválogatni az általa megkötött szerződésre vonatkozó feltételeket. Adott esetben a szerződés egyedi része nem tartalmaz egyetlen rendelkezést sem arról, hogy az Üzletszabályzat mely része válik az adott szerződés részévé és ezt kikövetkeztetni sem lehet, a szerződés egyedi része nem foglalja magába, hogy az Üzletszabályzatban hol található a normál deviza konstrukcióra vonatkozó Kamatváltozás I. és Kamatváltozás II. rendelkezés, hogy az mit foglal magába. Ez azt jelentené, hogy a felperesnek kellene az Üzletszabályzataból kiválogatni, hogy mi a normál deviza konstrukció és eljutva a Kamatváltozás II. fogalom meghatározáshoz, kikövetkeztetni, hogy az valójában árfolyamváltozást, illetve az ebből eredő fizetési kötelezettséget jelenti.

Az előbbiekből következően az Üzletszabályzat nem vált a felek szerződésének részévé, az egyedi szerződés 7. és 8. pontjából pedig önmagában, az Üzletszabályzat fogalom meghatározásai és egyéb rendelkezései nélkül a devizaalapú konstrukcióra nem lehet következtetni, mert az egyedi részből mindössze annyi következik, hogy bizonyos - egyébként a szerződés részévé sem tett - Hirdetmény szerint kell a kamatváltozás I-et és a kamatváltozás II-t megfizetni, az viszont nem derül ki belőle, hogy ezt hogyan és milyen következményekkel kell teljesíteni.

Ehhez képest az ítéletábra szerint a szerződést az egyedi rész alapulvételével kell megítélni, ami szerint a felperest 84 alkalommal, havi 124.147 forint fizetési kötelezettség terheli, teljesítésként tőle ezt lehet követelni. Ebből következően a szerződés nem devizaalapú szerződés, hanem az egyedi részben foglalt fizetési kötelezettség mellett forintszerződés, ami egyben azt is jelenti, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltétel hiányában a szerződés e feltétel tisztességtelensége miatt érvénytelen sem lehet. A felperes a fellebbezési ellenkérelmében a keresetét a Pp. 247. § (1) bekezdése szerint meg nem engedett módon változtatta meg, amely megváltoztatott keresetet teljesíteni nem lehetett, hiszen az elsőfokú bíróság az érvénytelenség kérdésében döntött és másodfokon kizárólag ezt lehetett felülbírálni.

Az ítéletábra mindezekre figyelemmel az elsőfokú határozat közbenső ítéleti rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint részítélettel megváltoztatta, mert az érvénytelenségi kereset teljes egészében elbírálásra került.

Az alperes fellebbezése eredményes volt, ezért az ítéletábra a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest 48.000 forint megfizetett fellebbezési illetékből és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5)-(6) bekezdése, 4/A. §-a szerint a másodfokú eljárás idő- és munkaszükséglete alapján megállapított 38.100 forint ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség megtérítésére.

Budapest, 2021. február 23.

Dr. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

. Matosek Edina s.k.. Benedek Szabolcs s.k.
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül: